

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Työllisyys- ja yrittäjyysosasto
Työelämän osaamispalvelut -ryhmä

ELINIKÄISEN OHJAUKSEN YHTEISTYÖRYHMÄN (ELO -ryhmä) JATKOKAUDEN (1.2.2015 – 31.1.2020) ENSIMMÄINEN KOKOUS

Aika: Perjantai 13.3.2015 klo 10.00–14.00

Paikka: Työ- ja elinkeinoministeriö, Ratakatu 3, 5. kerroksen auditorio.

Osallistujat:

Teija Felt	pj	Petri Lempinen	-	Sari Taukojärvi	x
Mika Tammilehto	pj	Taina Lommi	x	Inkeri Toikka	-
Erkki Aaltonen	-	Michael Mäkelä	x	(sijalla: Nina Lahtinen)	x
Heikki Blom	x	Maire Mäki	x	Mika Tuuliainen	x
Taina Eckstein	x	Elina Palola	-	Airi Valkama	x
Mirja Hannula	-	Maija Pasanen	-	Kati Virolainen	x
Mikko Heinikoski	-	Jukka Peltokoski	-	Irma Valtonen	x
(sijalla: Kirsi Kasinaho)	x	(sijalla: Harri Haarikko)	x	Raimo Vuorinen	x
Tapio Heiskari	x	Juhani Pirttiniemi	x	Ulla-Jill Karlsson	siht
Henri Helander	video	Hannele Salminen	-	Raija Meriläinen	-
Ulla Hyvönen	-	Anssi Seitamaa	-	Harry Pulliainen	siht
Ari Hyyryläinen	x	Katariina Soanjarvi	x	Ari-Pekka Leminen	siht
Emma Kuusi	-	Sirkka Suomi	x		

Lisäksi:

Auli Ryhänen

Asiat:

1. Kokouksen avaus, puheenjohtajat Teija Felt (TEM) ja Mika Tammilehto (OKM)

Puheenjohtajat avasivat kokouksen 10:10 ja esittelivät itsensä.

Raimo Vuorinen ehdotti lisättäväksi ja käsiteltäväksi kohdassa 7 syksyllä järjestettävä kansallinen seminaari -teema. Hyväksyttiin lisäys (liite1.).

2. Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmän kokoonpano ja tarvittavat täydennykset jatkokaudella 1.2.2015 – 31.1.2020

Todettiin ryhmän toimikauden pituuden olevan aina vuoteen 2020 saakka. Nimitämiskirjeestä (OKM/74/040/2014 ja TEM/2217/00.04.01/2011, liite2.) oli

epähuomiossa jäänyt seuraavat nimet/tahot pois; KELA kehittämisspäällikkö Erkki Aaltonen, Toimihenkilöjärjestö STTK asiantuntija Ulla Hyvönen, varsinainen jäsen (ei varajäsentä) ja ELY –keskukset (yhteinen edustaja) ryhmäpäällikkö Jukka Peltokoski. Nimeämiskirjettä täydennetään tältä osin.

Puheenjohtaja totesi keskeiset asettamiskirjeessä mainitut keskeiset tehtävät

Käytiin esittäytymiskierros ja todettiin poissaolijat

Työ tehdään virkatyönä, varajäsenen voi lähettää jos ei pääse itse paikalle.

3. Puheenjohtajien katsaus elinikäisen ohjauksen haasteisiin, strategioihin ja tavoitteisiin lähivuosina

- Tiivis katsaus edellisen kauden (ELO -ryhmä) toimintaan

Felt alusti teemasta todeten ohjauksellista työtä edistetyn OKM:n ja TEMin välisenä yhteistyönä jo pitkään. Viimeisen 10 vuoden ajan yhteistyö on elinikäisen oppimisen myötä painottunut elinikäiseen ohjaukseen. Ennen ELO –ryhmää laadittiin ELO -strategia, jota ollaan edistetty edellisen toimikauden aikana. (liite 3.)

Felt totesi TE -hallinnon ohjausresurssien vähentyneen huomattavasti. Näin on tapahtunut siitäkin huolimatta, että muutaman vuoden takaisen kyselyn mukaan nuoret kaipaavat nimenomaan henkilökohtaista ohjausta. Vähenevät resurssit vaikuttavat ohjauksen saatavuuteen erityisesti TE –hallinnon puolella.

Tiedonkulkua eri toimijoiden välillä on yritetty parantaa: iso seminaari on järjestetty Tampereella ja tämän lisäksi ollut muuta ohjauksen edistämiseen liittyvää toimintaa. ELYjen ELO-toiminnan kehittäminen on käynnissä alueilla.

- Eurooppalaiset ja suomalaiset elinikäisen ohjauksen suuntaviivat ja strategiat

EU:n tasolla on toiminut ELPGN -verkosto vuodesta 2007 alkaen. Verkostossa on tehty paljon työtä ja Suomi toiminut viimeiset vuodet koordinaattorina ja veturina. ELPGN on mm. viimeistelemässä elinikäisen ohjauksen eurooppalaisia politiikkasuuntaviivoja (ks. liite 3.) Raimo Vuorinen kertoi urasuunnitteluvalmiuksiin liittyvästä työstä ja PISA -tutkimuksesta. Lisäksi hän kertoi, että tiivistelmästä, joka käsittelee tutkimukseen perustuvaa ohjauksen päätöksentekoa ja kehittämistä. Tämä tiivistelmä julkaistaan lähiviikkona suomeksi (liite 4.)

- Toimintaympäristön muutokset ja haasteet

Mika Tammilehto arveli työntäyteisen tulevaisuuden olevan edessä, sillä ohjauksen merkitys ei tule pienenemään. Työelämän muutokset lisäävät osaamisvaatimuksia; miten kehitetään oikeanlaista osaamista hyvinvointia tukemaan? Koulutusjärjestelmän haasteet tulevat pitkälti työmarkkinoiden muutoksista.

Tutkintojärjestelmää ollaan uudistamassa, järjestelmää suunnataan yhä vahvemmin osaamisperusteisiin, tutkintojärjestelmän tulee vastata joustavasti ja nopeasti työmarkkinoiden muutoksiin. Mahdollisuudet rakentaa omaa koulutuspolkua lisääntyy – edellyttää, että osataan tehdä oikeita ratkaisuja ja hankkia tarvittavia kompetensseja. Haaste ohjaukselle – tarvitaan yhä enemmän ELO –näkökulmaa. Haasteena oppijoiden laaja kirjo ja tuen tarve – miten tehtävässä onnistutaan kun resursseja entistä vähemmän käytössä? Koulutuksen resurssivähennykset haastavat oppilaitokset keskittymään tärkeimpiin asioihin ja kehittämään laatuaan ja tuloksellisuuttaan. Tarkasteltava isoja

kokonaisuuksia jotta perusta pysyy kunnossa. Koulutusjärjestelmä erinomainen ja on sitä jatkossakin, mutta tarvitaan uutta ajattelua jotta haasteesta selvitään. Löydettävä keskeisimmät asiat joita viedään eteenpäin - uhkia on ja samalla paljon mahdollisuuksia. Määrätietoista kehittämistä tarvitaan. Kaikessa tässä ELO-ryhmä on yksi keskeinen toimija.

Felt totesi muutosvauhdin valtavavaksi, työttömyys pahentunut koko hallituskauden, huolestuttavaa pitkäaikaistyöttömien kasvava määrä. Jatkossa **panostettava** erityisesti nuoriin ja pitkäaikaistyöttömiin panostaminen. Nyt ei juurikaan mahdollisuuksia ohjaukselliseen työhön (TE-toimistossa usein 7 asiakasta tunnissa **te-asiantuntijoilla**) psykologeja lukuun ottamatta, tosin psykologiresurssitkin vähentyneet.

Nuorten palveluja tehostettu monella hallinnonalalla. Vaikka hallituskaudella toteutettiin NAO, huolestuttavaa on se että edelleen noin 300 000 on vailla ammatillista koulutusta - kun määrärahat vähenee, yhtälö on haasteellinen. Yli 50 -vuotiaiden sijoittuminen vaikeaa. Nuorilla taas ei kokemusta työelämästä.

Taukojärvi: Miten määritellään ”ammatti” ja milloin sitä vaihdetaan? Toivoi kysymyksen problematisointia. Yhdellä koulutuksella voi sijoittua monenlaisiin tehtäviin. Huomioidaan tämä näkökulma jatkotyöskentelyssä.

Pulliainen mainitsi tuoreesta TEM:n tutkimuksesta liittyen teemaan ammattien laaja-alaisuus (kts. http://www.tem.fi/files/41191/TEMjul_41_2014_web_17102014.pdf)

- Nuorisotakuun suositukset

Felt kertoi Nuorisotakuu –ryhmän työskennelleen tiiviisti vuodesta 2011 lähtien mm. kuullen monia asiantuntijoita ja tekemällä laajan selvityksen. Loppuraportti julkaistaan 19.3., jossa arvioidaan 21:tä toimenpide-ehdotusta ja mitä niille on tapahtunut. Lisäksi suositukset jatkotoimista toimeenpantavaksi uudelle hallitukselle: (http://www.tem.fi/files/42493/TEMjul_19_2015_web_19032015.pdf)

- kyseessä ollut projekti jolla saatu paljon aikaan – jatkossa nuorisotakuu saatava perusasiaksi ja integroitua järjestelmien sisään.
- tehty lisääntyvässä määrin viranomaisyhteistyötä, jonka juurruttamista jatkettava – pannaan jatkossa nuori keskiöön ja rakennetaan heille selkeät palvelupolut
- palveluketjun oltava kunnossa, saattaen vaihtaen kaikkine palveluineen.
- painopiste ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen
- resurssit tulevat vähenemään, joten mihin kohdennetaan: ohjaukseen satsattava
- koulutusjärjestelmää ja tarjontaa tarkasteltava kokonaisuutena varhaiskasvatuksesta aikuisopiskeluun eri koulutusmuodot ja oppimistulokset huomioiden
- monikanavaisuus – sähköisten palvelujen täysimääräinen hyödyntäminen, jossa mukana myös mahdollisuus henkilökohtaiseen palveluun: näistä toimiva paketti
- syrjäytymisen ehkäisy tärkeää mutta nuorisotakuu on tulevaisuuden tekemistä > luodaan tulevaisuuden uskoa

Felt painotti että nuorisotakuuta kohdennettava kaikkiin nuoriin, myös hyvin selviytyviin ja huomiota myös asumiseen.

P-P-P-P –näkökulma nuorisotakuun toteutuksen lähtökohtana: kaikki yhteiskunnan toimijat ja kansalaiset tässä mukana ja tämä nähty EU:ssa Suomen vahvuudeksi.

- Elinikäisen oppimisen neuvoston painotukset

Luonnos painotuksista menossa hallitusohjelmaan. kiinnitetty huomiota mm:

- osaamisen ja sen kehittämisen resursseihin panostaminen
- Suomelle digiloikka (kansalaisten valmiudet ja mahdollisuudet käyttää, koulutusmenetelmissä hyödyntäminen)
- koulutuksen ja työelämän kumppanuus
- laaja-alaisemmat ja joustavammat tutkinnot ja aiemman osaamisen tunnistaminen
- ennakointi, tutkimus ja arviointitiedon hyödyntäminen
- TNO –palvelujen suuntaaminen yhden luukun mallin suuntaan (vrt. Ohjaamo)

- Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmän ydintavoitteiden tarkentaminen ja tulevaan hallitusohjelmaan vaikuttaminen

Ari-Pekka Leminen veti tuplatiimiharjoituksen (liite 5.), jossa tavoitteena oli kerätä syötteitä hallitusohjelmaan ja saada jäsenystä ELO -ryhmän jatkotyöhön. Felt teki yhteenvedon ryhmien tuloksista ja eniten kannatusta saivat seuraavat teemat:

- uranhallintataidot kaikille
- resurssien järkevä kohdentaminen monikanavaisesti ja monialaisesti (ohjaamot ja verkko-ohjaus)
- poikkihallinnollisen asiakaslähtöisen yhteistyön varmistaminen ja asiakasrekisteritietojen vaihto
- ohjauksen laadun varmistaminen ja ohjausosaaminen

PÄÄTÖS: sihteeristö muokkaa ryhmätyön pohjalta ELO –ryhmän hallitusohjelmaesityksen.

4. Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmän työskentely jatkokaudella

- tärkeimmät teemat, kokousrytmi, työskentelytavat

Hyväksyttiin ehdotus tulevista kokouksista. Varaudutaan 9.6. pvm:n siirtoon hallitusohjelman tilanteesta riippuen.

Käytiin keskustelua työskentelytavoista:

Pohdittiin, miten tämän ryhmän tekeminen tehdään läpinäkyvämmäksi mitä aiemmin.

Kentällä on isot odotukset ryhmältä. Ehdotettiin, että ELO –verkkolehdestä tehtäisiin yhteinen foorumi, jonne kirjoitetaan ELO –ryhmän toiminnasta – sen levikki on 50 000 ja sillä on yli 600 uutiskirjeen tilaajaa. (www.opinovi.fi/elo). Todettiin toisaalta, että Pedanetin alustalta (<https://peda.net/hankkeet/vokes/t4ve>) löytyvät jo nyt aiemmat asiakirjat. Päätettiin, että hyödynnetään Pedanettia kokousaineistojen välittämisessä ja verkkolehteä viestintäkanavana.

Esitettiin toive, että koosteet ja liitteet saataisiin nopeasti jakoon ja toimitettaviksi eteenpäin, vaikka pöytäkirja tulisikin myöhemmin. Päätettiin pyrkiä tähän! Paperinmäärän vähentämiseksi tulevan kokouksen materiaalia toivottiin hyvissä ajoin ennakoon.

Toiminnallinen harjoitus koettiin hyväksi ja lisäävän vuorovaikutusta. Virolainen totesi, että CIMOn tilat ovat tarvittaessa käytössä.

Vinkkejä teemoista voi lähettää sihteeille etukäteen. Asialista jatkossa tulee olemaan lyhyempi.

Ehdotettiin, että kun hallitusohjelma tulee mietittäväksi, tulee sen merkitystä arvioida omassa teemakokouksessa.

PÄÄTÖS: Huomioidaan keskustelussa esitetyt huomiot jatkotyöskentelystä

5. ESR rakennerahasto -asiat: Uusi rakennerahastokausi 2014–2020

- Katsaus hankekokonaisuuksiin eri ministeriöiden näkökulmasta, TEM, OKM, STM

Teija Felt esitteli TEM:n osuutta.

- Ohjaamotoiminnan ja nettiohjauksen kehittämisen arvioiva tilannekatsaus; Koordinaatiohanke Kohtaamo: projektipäällikkö Katariina Soanjärvi

Katariina Soanjärvi piti tiiviin katsauksen Kohtaamo -hankkeesta ja Ohjaamo-hankkeiden vireämisestä alueilla (liite 6.). Hän arvioi kehittämisen olevan hyvässä alussa niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti. Kohtaamo -hanke käynnistynyt varsinaisesti elokuun alussa, mutta henkilöstöä tullut 10/11 ja 1/15 alusta, muun henkilöstön rekrytoinnit keväällä. Koneet siis vasta käynnistyneet, ensimmäiset ESR -haku -näkökulmaan painottuneet ohjaamopvät järjestetty 10/14, seuraavat 24-25.3. Haaga-Heliassa ohjaamo verkostoissa toimijoille.

Alkuvuosi ollut tapaamisia, konsultointeja ja toiminnan esittelyä – ohjaamoja on pystytettävässä laaja toimijajoukko. Kehittämissryhmät valmistelussa, ohjusryhmän ensimmäinen kokous huhtikuussa.

Hankkeen arviointi menossa kilpailutukseen. Pilotit käynnistyneet keväällä, syntymässä 14 ohjaamoja valtakunnallisella rahoituksella (isot kaupungit) + aluerahoituksella syntyvät 5 – 10 ohjaamoja. Niihin tutustutaan käymällä kaikki paikkakunnat läpi, lisäksi tehdään toimijoille suunnattuja kyselyjä. Arvioitu, että Ohjaamo -toiminta kattaisi alle 30 -v. nuorista. Verkko-ohjaus toimisi muiden apuna joskin nuorten toiveet ensisijaisesti fyysiseen läsnäoloon. Jo olemassa olevat Ohjaamo -tyyppiset pisteet kehittävät toimintaansa edelleen.

Hankkeeseen palkataan tutkija koordinoimaan tutkimuksia. Verkko-ohjaus -osuus käynnistetään keväällä. Onko Ohjaamo ja nettiohjaus samaa brandia - tarkentuu ajan myötä.

Soanjärvi painotti, että nuoret nähtävä kokonaisuutena. Palvelun tarjonnassa ei merkitystä tittelillä tai organisaatiolla vaan että on ihminen, joka ottaa nuoren vastaan. Olennaista nopea reagointi ja monialainen yhteistyö - oma ammatillinen identiteetti säilyttäen.

Kuntakokeilu hanke (VM) kehitetään kunnan sisäistä toimintaa, mukana nuorisotakuu, jossa tiivistetään kunnan ja TE -hallinnon yhteistyötä. Vaikuttaa siihen, mille alueelle ohjaamoja tulee. Kunnat saaneet hakeutua.

Käytiin keskustelua alueellisesta kattavuudesta sekä muulla kuin ESR-rahalla syntyvistä ohjaamotoiminnoista. Katariina korosti, että ohjaamotoiminta tulee koko ajan kehittymään ja muotoutumaan. Teija Felt kertoi, että yleiskuvaus ohjaamoajattelusta on laadittu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä OKM:n ja STM:n kanssa (liite 7.). Sovittiin, että se liitetään tämän kokouksen pöytäkirjaan. Ohjaamoja nousee myös ilman rahoituksia - kuka ja mikä kuuluu verkostoon, sen tiukka rajaaminen ei ole tarkoituksen mukaista. Ohjaamo-nimikettä toivotaan käytettävän, vaikka brändin luominen on vielä varsin kesken. Ohjaamo -esite jaetaan ryhmälle.

Puhuttiin siitä, miten Osuva Ohjaus- osaamisen kehittämiskokonaisuus liittyy Kohtaamo -hankkeeseen. Tarkoitus on, että räätälöidyllä koulutuksella kehitetään ohjaamotoimijoiden osaamista yhdessä toimimisessa. Kohtaamo -hanke toimii enemmän konsultojana.

- Viisi tärkeintä näkymää Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen tulevaisuuteen päättäneen kehittämisohjelman kokemusten valossa; Osuvuutta ja kysyntälähtöisyyttä aikuisopiskeluun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen valtakunnallisella kehittämisohjelmalla 2007–2013, Aikuisohjauksen koordinaatio- projekti,

Projektipäällikkö Auli Ryhänen esitteli opinovi.fi –portaalia ja sieltä löytyvää aineistoa (liite 8.). Hänen näkymänsä TNO -palveluiden tulevaisuuteen ovat:

- muutoksien nopeampi ennakointi
- toiminnan jatkuvuuden varmistaminen – yhteinen päämäärä ja tahto
- koordinaatiota ja koordinaattoria tarvitaan
- viestintä toiminnan ytimessä – läpinäkyvyys
- sähköiset palvelut olemassa olevien kylkeen ja olemassa olevat näkyviksi (keep it simple)

Ja lopuksi kalvosetin lopussa oleva linkki 4 minuutin videopätkään erityisnostona.

Irma Valtonen tiedotti Työlinjasta ja huomautti samalla, että psykologeja on vain 6 eli markkinointia ei voi tehdä kovin mittavasti.

6. ELY -keskusten ELO- toiminta:

- **ELY -keskusten ELO toiminnan tukeminen -aloite:**
Määräraha elinikäisen ohjauksen alueelliseen kehittämiseen

Kaikki Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset yhdessä ovat 27.1.2015 päivätyssä aloitteessaan (liite 9.) ehdottaneet, että elinikäisen ohjauksen alueelliseen kehittämiseen ohjattaisiin vuosittainen määräraha valtion talousarviossa vuodesta 2016 alkaen olemassa olevien momenttien määrärahakehysten sisällä:

Puheenjohtaja Teija Felt kertoi aloitteesta ja kertoi, että työ- ja elinkeinoministeriö on lähettänyt ELY -keskuksille kirjeen 23.2.2015. Kirjeessä suositellaan ELY -keskuksia käyttämään työvoimakoulutuksen kehittämiseen tarkoitettua määrärahaa alueellisten ELO -ryhmien toiminnan kehittämiseen (verkostoituminen, kokousjärjestelyt, matkakulut, selvitykset, osaamisen kehittäminen). Määrärahan käyttösuositus on 15 000 - 20 000 euroa/ELY- keskus/vuosi.

- **Laituri -hankkeen terveiset ELO -toiminnan tukemiseksi**

Työ- ja elinkeinohallinnon Kehittämisen ja hallintokeskuksen (KEHA) toiminnan kehittämisyksikön (TOKE) johtaja Ari Hyyryläinen kertoi Laituri-hankkeen tekemästä ELO -oppaasta (<http://www.elo-opas.fi/>), hankkeen nostoista ELO -toiminnan tukemiseksi (liite 10.) sekä alustavasti suunnitellusta ELO -ryhmien valmennusohjelmasta (liite 11.).

Käytiin tiivis keskustelu ja todettiin, että tämän ELO -ryhmien valmennusohjelman toteuttaminen kuuluu työ- ja elinkeinohallinnon kehittämis- ja hallintokeskuksen toiminnan kehittämisyksikön tehtäviin.

- **ELY -keskusten raportit ELO -toiminnastaan (tiedoksi)**

Työ- ja elinkeinoministeriö ja Opetus ja kulttuuriministeriö pyysivät ELY -keskuksilta raportteja ELO -toiminnastaan vuoden 2014 loppuun mennessä. Kaikki ELY -keskukset ovat toimittaneet raportit, yhteenveto niistä on tehty ja yhteenvetoa käsitellään 9.6.2015 valtakunnallisen ELO -ryhmän kokouksessa. Yhteenveto toimitetaan viimeistään 2 viikkoa ennen kokousta osanottajille.

7. Muut mahdolliset asiat

- **Kansallinen elinikäisen ohjauksen seminaari marraskuussa 2015**

European Lifelong Guidance Policy Network (ELGPN) lopettaa toimintansa nykymuodossaan tämän vuoden lopussa. Viimeinen verkoston kokous ja täysistunto järjestetään Jyväskylässä 24. – 25.11.2015. Tähän yhteyteen on mahdollisuus järjestää kansallinen laaja elinikäisen ohjauksen seminaaripäivä (26.11.2015)

Keskustelussa tällaisen seminaarin järjestäminen sai kannatusta.

Päätös: Seminaarin järjestämistä varten kootaan suunnitteluryhmä, johon osallistuvat ELGPN:n koordinaatioyksikkö, KEHA -keskuksen toiminnan kehittämisen yksikkö ja ministeriöt. Esillä oli edustuksen saaminen suunnitteluryhmään ELY -keskuksista, oppilaitoksista (esim. JAMK), järjestöistä (Akava ry) ja kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksista CIMO:sta. ELO -ryhmän sihteeristö kokoaa suunnitteluryhmän. Ryhmään voi myös ilmoittaa halukkuutensa.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraavat tämän ryhmän kokoukset pidetään:

9.6.2015	klo 12.00 – 15.00	OKM (tähän ajankohtaan voi tulla muutos)
26.8.2015	klo 12.00 – 15.00	TEM
27.10.2015	klo 12.00 – 15.00	OKM
8.12.2015	klo 12.00 – 15.00	TEM

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Teija Felt kiitti osallistujia hyvin toimineesta kokouksesta ja päätti kokouksen kello 14:03

Kokouksen puolesta:

Teija Felt
Puheenjohtaja

Harry Pulliainen
Sihteeri

Ari-Pekka Leminen
Sihteeri

Liitteet: